

**АНОТАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН**  
**Кафедра історії України та спеціальних історичних дисциплін**  
**2024 – 2025 навчальний рік**  
**Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти**  
**Нормативні дисципліни**

<u>Назва курсу</u>	<u>П.І.Б. викладача</u>	<u>Анотація</u>
<b>І курс</b> <b>ОПІ 032 - Історія та археологія (2024)</b>		
<b>Вступ до спеціальності: лабораторія історика та археолога</b>	<b>проф. Хмарський В.М.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky</a>	<p><b>Мета</b> дисципліни «Вступ до спеціальності: Лабораторія історика та археолога» полягає у ознайомленні здобувачів з основами професійної діяльності історика та археолога. Дисципліна спрямована на формування базових знань і навичок, необхідних для проведення історичних та археологічних досліджень, розуміння методологічних підходів і принципів роботи з джерелами, а також на розвиток аналітичного мислення і професійної етики в галузі історичних наук. В рамках курсу передбачено сформувати у здобувачів знання про професійні компетентності, пов'язаних з дослідницькою діяльністю в галузі історії та археології. Дисципліна спрямована на оволодіння сучасними методами збору, аналізу та інтерпретації історичних та археологічних джерел, набуття практичних навичок роботи з матеріальними артефактами, документами, а також розробку і реалізацію наукових досліджень.</p> <p style="text-align: center;"><b>Змістовий модуль 2. Вступ до університетських студій</b></p> <p>Тема 1. Основні засади європейської університетської освіти.</p> <p>Тема 2. Історія Одеського університету: імперська, радянська та сучасна епохи.</p> <p>Тема 3. Факультетська організація історичної освіти в Одеському університеті.</p> <p>Тема 4. Організація освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова.</p> <p>Тема 5. Історія як процес та знання. Основні категорії історичної науки.</p> <p>Тема 6. Курсова робота як навчально-наукове дослідження студента університету.</p> <p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Вступ до фаху. Методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 "Історія та археологія" факультету історії та філософії / уклад. В. М. Хмарський. Одеса : ОНУ, 2023. 22 с.</p>

<p><b>Історична географія</b></p>	<p><b>проф. Бачинська О. А.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska</a></p>	<p>Історія як наука, що розкриває багатогранність форм руху суспільства та дозволяє розібратися у складних шляхах, які проходить людство в процесі розвитку, не може існувати без систематизації об'єктивних знань, аналізу і теоретичного узагальнення емпіричного матеріалу, без проникнення в суть явищ. Для цього необхідне знання не лише теорії, але й практики історичного дослідження, велике значення в якій має знання спеціальних дисциплін. Однією з таких історичних дисциплін є історична географія.</p> <p>Зміст курсу складається з двох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Теоретичні проблеми історичної географії.</li> <li>2. Історична географія світу: основні тенденції.</li> </ol> <p>Предметом вивчення історичної географії є дослідження змін та взаємозв'язків природних та соціально-економічних явищ. Це передбачає розгляд подій у двох вимірах: хронологічному (часовому) та хорологічному (просторовому).</p> <p><b>Мета</b> курсу у комплексі дослідити основні історичні процеси та їхні зміни на території світу і України з найдавніших часів до сьогодення.</p> <p>У зв'язку з метою постають наступні <b>завдання</b>:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• опрацювати основну джерельну базу і літературу з даної дисципліни;</li> <li>• прослідкувати роль географічного фактора в історичному процесі;</li> <li>• проаналізувати важливі зміни в адміністративно-політичних та соціально-економічних явищах минулого та світу;</li> <li>• з'ясувати зміни в розміщенні центрів культури, освіти, науки в Європі й Україні.</li> </ul> <p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Бачинська, О. А. Історична географія : метод. вказівки до вибіркового (спеціального) курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня освіти, спеціальності 032 Історія та археологія. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021. 34 с. URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/31779">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/31779</a></p>
<p><b>Історичне краєзнавство</b></p>	<p><b>доц. Синявська О.О.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/742-syniavska">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/742-syniavska</a></p>	<p>Курс «Історичне краєзнавство» викладається для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Історичне краєзнавство є цілісною та динамічною системою, яка вивчає взаємодію суспільства і природи, історію поселень, історію населення, історію виробничої діяльності, історію культури і духовності та функціонує у декількох вимірах: просторі, часі та соціумі. Просторова модель фіксує просторові утворення, простежує їх можливу динаміку, дає уявлення про природну, географічну навантаженість регіону. Часова модель дає можливість реконструювати розвиток певної місцевості та простежити її особливості у горизонтальному (хронологічному) векторі. Соціокультурний вимір включає літературне, мистецьке, архітектурне, етнографічне, екологічне, релігійне краєзнавство. Важливою складовою соціокультурної моделі є антропоцентризм, тобто увага до людини та її оточення та залучення методів дослідження локальної історії, історії повсякдення.</p> <p>Програма курсу складається з двох змістових модулів:</p>

		<p>1.Теоретичні та практичні засади історичного краєзнавства.  2.Історичне краєзнавство як історія краєзнавчого руху та локальна історія.  <b>Мета</b> курсу – дослідити теоретичні та практичні засади історичного краєзнавства; розкрити події регіональної історії та опанувати методикау історико-краєзнавчих досліджень.  В рамках вивчення курсу передбачається:  1) проведення квесту з історії Одеси  2) проведення екскурсій та відвідування історико-краєзнавчих експозицій в музеях Одеси.  У результаті вивчення історичного краєзнавства здобувачі будуть розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, аналізувати важливі культурні, суспільно-політичні та економічні процеси регіональної історії, критично осмислювати події локальної історії на підставі аналізу краєзнавчих джерел, вміти проводити самостійне науково-пізнавальне дослідження з історії рідного краю.  Список літератури, перелік контрольних питань, інформація щодо практичних занять, форм і методів оцінювання розміщена в силабусі та робочій програмі навчальної дисципліни.</p>
<p><b>Історичне джерелознавство</b></p>	<p><b>проф. Хмарський В.М.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky</a></p>	<p><b>Мета</b> викладання навчальної дисципліни «Історичне джерелознавство» полягає у ознайомленні студентів з теоретичними проблемами джерелознавства, принципами і методами наукового дослідження історичних джерел і використання джерельної інформації у історичних дослідженнях, вивченні закономірностей формування джерельної бази історичної науки в цілому та окремих груп джерел і відображення в них процесу історичного розвитку, їх функціонування в історичному дослідженні, функціонування джерелознавства в системі історичної науки..  Зміст курсу складається з двох змістових модулів:  1. <i>Теоретико-методологічні проблеми історичного джерелознавства.</i>  2. <i>Основні групи історичних джерел.</i>  <b>Основними завданнями</b> вивчення дисципліни є ознайомлення здобувачів з теоретичними проблемами та науково-методичними прийомами аналізу джерел; методикою джерелознавчої критики, що займає провідне місце у методичному арсеналі історичної науки, практикою використання джерел в історичних дослідженнях; аналітико-інформативне вивчення окремих видів джерел або їх комплексів з історії України та всесвітньої</p>

		історії.
II курс ОПП 032 - Історія та археологія (2021)		
<b>Середньовічна історія України.</b>	<b>проф. Бачинська О.А., доц. Новікова Л.В.</b> <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff</a>	<p>Курс «Середньовічна історія України» знайомить здобувачів освіти з Вступом до вивчення курсу історії України та з українським середньовіччям. У зв'язку з цим він спирається на знання студентів з курсів історичної географії, вступу до фаху, всесвітньої історії та інших. Набуті студентами під час вивчення курсу знання використовують у таких дисциплінах, як “Нова та новітня історія зарубіжних країн”, “Історія середніх віків” тощо. У межах даного курсу пропонується висвітлення загальних питань до всього курсу «Історія України».</p> <p><b>Мета курсу:</b> сприяти формуванню у студентів уявлення щодо предмету курсу історії України, стосовно цілісності українського історичного процесу та, водночас, його складної структури, щодо зміни історіографічних образів історії України та загальних особливостей джерельної бази до історії різних періодів. З огляду на важливість середньовічної доби в національній парадигмі історії України, курс має на меті формування у студентів уявлення щодо специфіки явищ цієї доби та тяглості між нею та іншими періодами в історії української нації. Знання фактів і подій у послідовності їхнього буття є необхідною умовою професійної підготовки історика. Тому важливою метою курсу є сприяти їх комплексному вивченню.</p> <p>Курс складається з наступних змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Вступ до вивчення дисципліни.</li> <li>2. Українські землі IX – першій половині XIV ст.</li> <li>3. Українські землі у середині XIV – першій половині XVI ст.</li> <li>4. Українські землі у середині XVI – першій половині XVII ст.</li> </ol> <p><b>Завдання курсу:</b>          У рамках вступної частини:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ознайомити студентів з проблеми визначення предмету історії України та її періодизації,</li> <li>- надати характеристику основної літератури та джерел до курсу,</li> <li>- висвітлити головні віхи розвитку історіографії історії України, визначити еволюцію ідей та роль персоналій. Окреслити головні групи джерел.</li> <li>- навчити студентів самостійно мислити, виховати дослідницький інтерес до історії України, вказати на потенціал історії України у справі патріотичного виховання.</li> </ul> <p>У галузі середньовічної історії України:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- опрацювати основну джерельну базу і літературу по даній дисципліні,</li> <li>- визначити зміни історіографічних образів історії України та загальних особливостей джерельної бази IX – першої половини XVII ст.;</li> </ul>

		<p>- проаналізувати важливі суспільно-політичні та соціально-економічні явища IX – першої половини XVII ст.;</p> <p>- прослідкувати причини їх виникнення, трансформацію та еволюцію, з'ясувати розвиток культури, освіти, науки.</p> <p>- проаналізувати важливі суспільно-політичні та соціально-економічні явища, що відбулись в українських землях протягом IX – першої половини XVII ст.;</p> <p>- прослідкувати причини зазначених явищ, їх виникнення, трансформацію та еволюцію;</p> <p>- з'ясувати розвиток культури, освіти, науки з середини IX – першої половини XVII ст.</p> <p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Бачинська, О. А., Новікова, Л. В., Полторац, В. М. Давня та середньовічна історія України : метод. вказівки до нормативного курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, напряму підготовки 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 032 «Історія та археологія». Одеса : ОНУ, 2021. 60 с. URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/32498">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/32498</a></p> <p>Новікова, Л. В. Вступ до вивчення курсу «Історія України»: методичний посібник. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 60 с. URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/25333">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/25333</a></p>
<b>III курс</b>		
<p><b>Історія України в новий час</b></p> <p><a href="https://www.youtube.com/watch?v=qHsJeA1d0V0">https://www.youtube.com/watch?v=qHsJeA1d0V0</a></p>	<p><b>проф. Гончарук Т.Г., проф. Хмарський В.М.</b></p> <p><a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/734-honcharuk">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/734-honcharuk</a></p> <p><a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky</a></p>	<p><b>Мета</b> викладання навчальної дисципліни «Історія України в новий час» полягає у дослідженні закономірностей та конкретних особливостей розвитку вітчизняного суспільства і людини на території сучасної України у період формування модерного суспільства.</p> <p>Основними <b>завданнями</b> вивчення дисципліни є опрацювання основної джерельної бази та історіографії, аналіз основних віх, розвитку історичних процесів на теренах України в зазначений період та визначення чинників, що вплинули на цей процес, дослідження еволюції соціально-економічних і суспільно-політичних та культурних процесів.</p> <p>Курс складається з наступних змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Українська національна революція 1648 – 1676 рр.</li> <li>2. Українські землі в кінці XVII – першій половині XVIII ст.</li> <li>3. Українські землі в другій половині XVIII ст.</li> <li>4. Історія України першої половини XIX ст.</li> <li>5. Історія України другої половини XIX ст.</li> <li>6. Історія України кінець XIX - початок XX ст.</li> </ol>

		<p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Історія України в новий час. Частина II (кінець XVIII – початок XX ст.). Методичні рекомендації першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 "Історія та археологія" факультету історії та філософії/ уклад. В. М. Хмарський. Одеса : ОНУ, 2023. 36 с.</p>
<p><b>Методика викладання історії</b></p>	<p>доц. Левченко Г.С.  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/736-levchenko">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/736-levchenko</a></p>	<p>Курс присвячений вивченню форм та методик викладання історії у загальноосвітніх школах та закладах фахової базової підготовки.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Проблеми реформування системи освіти в Україні, визначення предмету методики навчання історії та мети шкільної історичної освіти.</li> <li>2. Проблеми формування змісту і організації шкільної історичної освіти.</li> <li>3. Проблеми організаційно-технологічного компоненту в сучасній дидактиці навчання історії</li> </ol> <p><b>Мета</b> викладання курсу полягає у тому, щоб ознайомити здобувачів із загальними формами і методами викладання історії у загальноосвітніх навчальних закладах, відповідно до концепції історичного розвитку та стандартів загальної середньої освіти. Підготувати здобувачів до управління навчальним процесом за кваліфікацією – викладач (учитель) історії.</p> <p>У зв'язку з метою ставляться наступні <b>завдання</b>: знайомити здобувачів із основними теоретичними і практичними питаннями методики, навчити сучасному розумінню мети шкільної історичної освіти, формуванню змісту навчальних курсів: історії України, всесвітньої історії, вивчення реальних навчальних можливостей учнів і формування професіограми вчителя історії, проблеми технологій навчального процесу. В умовах реформування середньої освіти та інтеграції України до європейського освітнього простору перед вчителем постає складне завдання – сформулювати цілісне уявлення про цілі та зміст сучасної шкільної освіти і водночас віднайти ефективні механізми для навчання та виховання у своїх учнів умінь швидко адаптуватися до мінливих умов життя, працювати з великим обсягом різноманітної інформації, самостійно здійснювати її пошук, обробку, аналіз, зберігання, працювати у співдружності з іншими та спільно досягати мети.</p> <p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Методика викладання історії : методичні вказівки для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спец. 032 «Історія та археологія» / уклад. Г. С. Левченко. Одеса: Олді+, 2023. 32 с. URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/36870">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/36870</a></p>
<p><b>Архівознавство</b></p>	<p>доц. Синявська О.О.  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-</a></p>	<p>Курс «Архівознавство» є обов'язковим курсом і викладається для здобувачів бакалаврату за спеціальністю 032 «Історія та археологія» і спрямований на формування цілісних знань з історії та теорії архівознавства, розуміння його ролі та місця в структурі історичної науки, значення архівів у життєдіяльності суспільства. Підготовка сучасних</p>



	<p><a href="https://www.archives.gov.ua/ua-history/staff/742-syniavska">ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/742-syniavska</a></p>	<p>фахівців істориків потребує глибоких знань і практичних навичок роботи з усіма видами історичних джерел, у тому числі і з архівними документами. Загальне завдання курсу полягає в тому, щоб дати майбутнім фахівцям систему актуальних знань з історії архівної справи, формування архівної системи та діяльність провідних архівів, основні принципи комплектування документальних матеріалів, проведення раціонального обліку, класифікації, відбору документів для зберігання з метою найкращого їх використання як для наукових, так і практичних потреб.</p> <p><b>Мета</b> викладання курсу – формування знань і навичок щодо цілісного професійного розуміння процесів і явищ, закономірностей та особливостей історії архівної справи, її сучасної організації; ознайомлення з підходами до формування Національного архівного фонду, описування, зберігання документів і використання відомостей, що знаходяться в них. Вивчення курсу повинно допомогти здобувачам навчитися логічно мислити і робити аргументовані висновки, викладати матеріал, оволодівати навичками аналізу, користуватися довідковою літературою, вміти працювати з архівними документами як в архівних установах, так і на сайтах архівів.</p> <p>В рамках вивчення курсу передбачається проведення занять на базі Державного архіву Одеської області.</p> <p>Під час вивчення курсу здобувачі засвоять насамперед найбільш важливі питання теорії архівознавства, звернуться до проблем історії архівознавства, його джерельної бази. Особлива увага звертається на процес інформатизації архівної справи та створення електронних архівів, архівні ресурси в мережі Інтернет – з цією метою здобувачам пропонується індивідуальне навчально-дослідне завдання, виконання якого передбачено за допомогою між архівного пошукового порталу – єдиного вікна доступу до цифрових архівів 24/7 на офіційному веб-порталі Державної архівної служби України <a href="https://archives.gov.ua/ua/">https://archives.gov.ua/ua/</a>.</p> <p>Список літератури, перелік контрольних питань, інформація щодо практичних занять, форм і методів оцінювання розміщена в силабусі та робочій програмі навчальної дисципліни.</p> <p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Синявська, О. О. Архівознавство : метод. рек. для студентів першого (бакалавр.) рівня спец. 032 “Історія та археологія” / О. О. Синявська; ОНУ ім. І.І. Мечникова, Ф-т історії та філософії. Одеса : Одеський нац. ун-т, 2019. 48 с. : табл. URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/24374">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/24374</a></p> <p>Синявська, О. О. Архівна практика. Методичні вказівки для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія». Одеса : ОНУ, 2022. 29 с. URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/32953">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/32953</a></p>
Джерелознавство	проф. Хмарський В.М.	<p><b>Мета</b> викладання навчальної дисципліни «Джерелознавство» полягає у ознайомленні студентів з теоретичними проблемами джерелознавства, принципами і</p>

<https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky>

методами наукового дослідження історичних джерел і використання джерельної інформації у історичних дослідженнях, вивченні закономірностей формування джерельної бази історичної науки в цілому та окремих груп джерел і відображення в них процесу історичного розвитку, їх функціонування в історичному дослідженні, функціонування джерелознавства в системі історичної науки.

Зміст курсу складається з двох змістових модулів:

3. *Теоретико-методологічні проблеми історичного джерелознавства.*
4. *Основні групи історичних джерел.*

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є ознайомлення здобувачів з теоретичними проблемами та науково-методичними прийомами аналізу джерел; методикою джерелознавчої критики, що займає провідне місце у методичному арсеналі історичної науки, практикою використання джерел в історичних дослідженнях; аналітико-інформативне вивчення окремих видів джерел або їх комплексів з історії України та всесвітньої історії.

**IV курс**



<p><b>Новітня історія України.</b></p>	<p><b>проф. Вінцковський Т. С.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/733-vintskovsky">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/733-vintskovsky</a></p>	<p><b>Мета.</b> Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення, у складному переплетенні міжнародних та внутрішніх українських подій, переходу суспільства до епохи глобальних війн, революцій та тоталітарних режимів, історії опору українського суспільства російській окупації, падіння «комуністичної системи» та відновлення незалежної України. Глибоке вивчення передумов двох світових війн та революцій, що привели до падіння Російської (у тому числі під назвою СРСР) й Австро-Угорської імперій, дають краще розуміння обставин, за яких Україна потрапила в глухий кут тоталітарного режиму та пошуку свого місця в глобальному світі у пострадянський час. Зміст курсу передбачає ознайомлення з виникненням й розвитком суспільно-політичних ідей, спробами втілення їх в життя, створення альтернативних моделей економічного розвитку. Важливе місце у структурі дисципліни посідає розуміння основних закономірностей формування комуністичної моделі суспільних відносин у царині економіки, культури і побудови принципово нової політичної системи, а також подолання їх наслідків. Враховуючи інерційний інтелектуальний спадок більшовицької системи, перед здобувачами освіти стоїть завдання засвоїти матеріал, базуючись на сучасній методологічній основі.</p> <p><b>Завдання.</b> Основними завданнями вивчення дисципліни є систематизація наявних знань здобувачів освіти з вітчизняної історії ХХ – початку ХХІ ст., виявити закономірності суспільно-політичних, соціально-економічних та культурних процесів, що проходили на українських землях в оглядовий період, засвоїти фахові оцінки історичної науки щодо найбільш дискусійних подій історії України.</p> <p>Зміст курсу складається з наступних змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Українські землі в добу Великої війни, революції та постреволюційних трансформацій.</li> <li>2. Комуністична модернізація українського суспільства, його становище в складі західних сусідів у міжвоєнний період та у роки Другої світової війни.</li> <li>3. Україна в умовах російської комуністичної окупації та боротьби за незалежність у другій половині ХХ ст.</li> <li>4. Україна у період незалежності.</li> </ol>
--	---	---

### Вибіркові дисципліни

Назва курсу	П.І.Б. викладача	Анотація
<b>II курс</b>		
<p><b>Історія Одеського університету</b>  <b>Відео ролік до курсу:</b></p>	<p><b>проф. Хмарський В.М.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/str">https://onu.edu.ua/uk/str</a></p>	<p>Феномен університету посідає одне з ключових місць у розвитку сучасної науки та впливу на сучасну культуру загалом. Модерні університети мають свої витoki у середньовіччі і залишаються актуальними до сьогодні. У найбільшому регіоні нашої</p>

<p><a href="https://www.youtube.com/watch?v=NadhE5c7l7o&amp;t=45s">https://www.youtube.com/watch?v=NadhE5c7l7o&amp;t=45s</a></p>	<p><a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky">ucture/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky</a></p>	<p>держави особливе місце посідає перший заклад вищої освіти – Одеський університет. Саме його історії присвячений курс.</p> <p>Курс «Історія Одеського університету» ставить за мету ознайомлення здобувачів з основними етапами історії, напрямками та досягненнями першого ЗВО на півдні України.</p> <p>Виходячи з мети ставляться наступні завдання: розглянути університет як цивілізаційний феномен; опанувати історіографічний доробок та політику пам'яті в Одеському університеті; визначити місце університету в контексті відповідної доби, мережі інших закладів вищої освіти та з огляду на його внесок у суспільно-політичне життя; простежити інституційну історію університету; розглянути еволюцію освітнього процесу; ознайомитись з науковими досягненнями вчених університету.</p> <p>Курс «Історія Одеського університету» згідно освітньої програми спеціальності 032 «Історія та археологія» викладається у 3 семестрі на другому курсі денного та заочного відділень на факультеті історії та філософії за вибором здобувачів. За бажанням курс можуть вивчати здобувачі ВСІХ спеціальностей в ОНУ імені І.І. Мечникова.</p> <p>Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і поділяється на три змістові модулі:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сучасний університет та культура пам'яті.</li> <li>2. Історія Одеського університету: імператорський Новоросійський.</li> <li>3. Історія Одеського університету: радянський державний.</li> </ol> <p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Історія Одеського університету. Методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 "Історія та археологія" факультету історії та філософії/ уклад. Хмарський В. М. Одеса : ОНУ, 2023. 24 с.</p>
<p><b>Українське джерелознавство та археографія</b></p>	<p><b>проф. Хмарський В.М.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky</a></p>	<p>З висоти ХХІ століття людство дедалі пильніше оглядає й осмислює свою багатовікову історію, її повчальні уроки. Спираючись на досвід минулого, воно шукає відповідей на болючі проблеми й намагається визначити оптимальні шляхи розв'язання насущних завдань сьогодні, що особливо актуальним є для вітчизняного суспільства. Ось чому неухильно зростає роль історичної науки, усі надбання якої ґрунтуються на значній джерельній базі. У сучасному постіндустріальному суспільстві вага інформації зростає особливо. Вивченню джерел, теорії і практики їх використання, а також публікації присвячений даний курс, який належить до фундаментальних у системі підготовки бакалаврів.</p> <p>Курс «Українське джерелознавство та археографія» ставить за мету ознайомлення здобувачів з основними етапами історії, напрямками та досягненнями українського джерелознавства та археографії.</p> <p>Виходячи з мети ставляться наступні завдання: підвищення професійної підготовки здобувачів-істориків, допомога в опануванні теорії й практики пошуку, виявлення,</p>

		<p>пізнання, аналізу й використання джерел як у науково-дослідній, так і в педагогічній діяльності; оволодіння сучасними методами опрацювання джерел, здобування джерельної інформації, перевірка її достовірності; ознайомлення з проблемами теорії і методології джерелознавства й археографії, їх історією і науковою практикою; набуття навичок роботи з основними групами джерел з історії України та археографічними публікаціями з історії України.</p> <p>Курс «Українське джерелознавство та археографія» згідно освітньої програми спеціальності 032 «Історія та археологія» викладається у 3 семестрі на другому курсі денного та заочного відділень на факультеті історії та філософії за вибором здобувачів.</p> <p>Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і поділяється на два змістові модулі:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Теоретичні проблеми джерелознавства й археографії.</li> <li>2. Історія українського джерелознавства й археографії.</li> </ol>
<p><b>Історія українського козацтва та його світових аналогів</b></p> <p><b>Відео ролик до курсу:</b>  <a href="https://www.youtube.com/watch?v=x6O7iD8Hleo&amp;t=149s">https://www.youtube.com/watch?v=x6O7iD8Hleo&amp;t=149s</a></p>	<p><b>проф. Бачинська О.А.</b></p> <p><a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska</a></p>	<p>Козацтво відіграло одну з провідних ролей в історичному процесі України протягом XV–XX ст., тому вивчення даної теми дозволяє ширше та ґрунтовніше дослідити курси історії України та всесвітньої історії. Слід зауважити, що ідею створення козацьких формувань було досить активно використано у світових військових практиках, з'являлись також аналоги козацтва, що виявляли подібні до козацтва риси, але козацького походження не мали.</p> <p>Курс «Історія українського козацтва та його світових аналогів» <b>ставить за мету</b> комплексно вивчити проблеми виникнення, становлення та розвитку українського козацтва та його світових аналогів.</p> <p>Виходячи з мети ставляться <b>наступні задачі</b>: опрацювати основну джерельну базу та проаналізувати історіографію теми, порівняти теорії виникнення українського козацтва, розкрити основні етапи розвитку козацтва, схарактеризувати діяльність видатних козацьких отаманів, визначити роль і значення українського козацтва в історії України: військовій, соціальній та політичній, вивчити використання ідеї козацтва у сусідніх з Україною територіях, а також прослідкувати аналоги козацьких формувань у різних куточках світу.</p> <p>Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і поділяється на два змістові модулі:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Витоки та походження козацтва в Україні та сусідніх з нею територіях в ранньомодерний час</li> <li>2. Історія козацтва у “післякозацьку добу” наприкінці XVIII - XX ст.</li> </ol> <p>Поділ програми на два змістові модулі досить умовний. Він визначається подіями, пов'язаними з виникненням та діяльністю козацтва.</p> <p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Бачинська, О. А. Історія українського козацтва та</p>

		<p>його світових аналогів. Методичні вказівки до вибіркового (спеціального) курсу для здобувачів першого освітнього рівня “бакалавр”, спеціальності “032 – Історія та археологія”, освітня програма “Історія України в світовому контексті”. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 44 с.  URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/25014">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/25014</a></p> <p>Бачинська, О. А. Історія українського козацтва та його світових аналогів : навч.-метод. посіб. до вибіркового (спеціального) курсу для здобувачів першого освітнього рівня “бакалавр”, спеціальності “032 – Історія та археологія”. Розділ другий: Історія козацтва у “післякозацьку добу” наприкінці XVIII – XX ст. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 155 с.</p>
<p><b>Історія туризму і гостинності в Україні</b>  <b>Відео ролик:</b>  <a href="https://www.facebook.com/watch/?v=1186159004909186">https://www.facebook.com/watch/?v=1186159004909186</a>  <a href="https://www.youtube.com/watch?v=wA552NwIMFc">https://www.youtube.com/watch?v=wA552NwIMFc</a></p>	<p><b>проф. Бачинська О.А., доцю Полторац В. М.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska</a></p>	<p><i>Мета</i> курсу «Історія туризму та гостинності в Україні» є формування у здобувачів освіти системи знань та уявлень про подорожі та гостинність на українських землях, а також практичне вміння використовувати ці знання в науковій, освітній, соціокультурній діяльності історика.</p> <p><i>Завдання дисципліни:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- вивчення витоків туризму та гостинності в історії культури, динаміки розвитку подорожей, їх цілей, завдань і соціокультурних наслідків;</li> <li>- визначити передумови виникнення соціокультурного явища гостинності та етапи формування системи закладів прийому та харчування мандрівників;</li> <li>- розгляд історії туризму у зв'язку з певним типом культури, характерних особливостей мотивації подорожей, самих мандрівників у різних культурах;</li> <li>- простежування змін у географії подорожей і туризму в різні періоди історії України;</li> <li>- виявлення передумов становлення організованого туризму;</li> <li>- розкриття особливостей туризму, його історії та розвитку на всіх етапах;</li> <li>- аналіз сучасного стану українського туризму;</li> <li>- показати географію сучасного туризму, основні тенденції його розвитку.</li> </ul> <p>Зміст курсу складається з 4 змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Теоретичний (історія визначення та структура туризму в Україні).</li> <li>2. Історичний (етапи становлення та розвитку туризму в Україні).</li> <li>3. Системний (історія розвитку системи організації туризму в Україні).</li> <li>4. Краєзнавчий (історія регіональних туристичних кластерів в Україні).</li> </ol> <p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Полторац, В. М. Сучасні проблеми музеології та туристичного краєзнавства в Україні : практикум : для студентів освітнього рівня “бакалавр” спец. 032 “Історія та археологія” освітньої програми “Історія України в світовому контексті”. Одеса : Апрель, 2019. 143 с. : рис.  URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/27806">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/27806</a></p>

		<p>Полторак, В. М. Одещина: 12 пішохідних мандрівок. Методичний посібник з питань впровадження програми патріотичного виховання для навчальних закладів та громадських об'єднань, передбачених в обласній цільовій комплексній програмі національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки, затвердженої 17. 06. 2016 р. №219-VII( зі змінами) (для учнів старших класів загальноосвітніх середніх шкіл, коледжів, ліцеїв, училищ та технікумів, студентів вищих навчальних закладів). Одеса, 2019. 67 с. URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/26407">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/26407</a></p>
<p><b>Мультиетнічний контент в історії України</b></p>	<p><b>доц. Новікова Л.В.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/738-novikova">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/738-novikova</a></p>	<p>Історія України та українського народу як етносу розвивалася у тісному зв'язку з історією Європи та світу, світових регіонів. Представники інших народів, опиняючись з різних причин на території України, одні намагалися знайти притулок від політичних переслідувань, інші мріяли про допомогу своїй історичній вітчизні у справі визволення, треті прагнули отримати можливості для здійснення економічної діяльності тощо. Які б чинники не впливали на переселенські процеси, Україна як спільна вітчизна поєднала історичні долі українців та неукраїнців в одне багатоманітне ціле, формувалася спільна багата історико-культурна спадщина. Взаємне переживання представниками різних етносів-членів сучасної політичної нації трагічних та позитивних моментів історії, осмислення проблем, оцінювання здобутків є важливим чинником внутрішньої консолідації українського суспільства.</p> <p>Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів поняття про багатомірність української історії загалом й у регіональному аспекті, зокрема; уявлення щодо складної структури соціальної спадщини, у творенні якої взяли участь, разом з етнічними українцями, представники різних етнічних груп (етнічних або національних меншин); почуття поваги до співгромадян, незалежно від їх етнічного походження, як основної мотивації толерантної поведінки.</p> <p>Предметом курсу є поліетнічність в історії України, роль представників різних етносів в історії українського суспільства та державності, специфіка історії окремих етносів в Україні</p> <p>Зміст курсу складається з двох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Загальна історія мультиетнічності в Україні.</li> <li>2. Історія окремих етнічних/національних спільнот/меншин в Україні.</li> </ol> <p>У курсі розглядаються питання формування етнічного складу населення України в різні історичні періоди, починаючи з часів Русі, історія неукраїнських етнічних груп в Україні. Окрема увага приділяється етнічній історії Південної України та Одеси та відображенню становища окремих етнічних груп в національній літературі XIX – першої половини XX ст.</p> <p>Курс забезпечений авторськими посібниками та науковими публікаціями,</p>

		<p>доступними в електронній та паперовій формах.</p> <p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Новікова, Л. В. Історія етнічних (національних) меншин в Україні. Змістовий модуль 1. Загальна частина: курс лекцій. Одеса : Одеський національний університет, 2018. 214 с.  URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/25334">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/25334</a></p>
<b>III курс</b>		
<p><b>Історія ісламського світу Українського Причорномор'я (XV-початок XIX ст.)</b></p>	<p><b>проф. Бачинська О.А.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska</a></p>	<p>Україна – є країною з віковою історією, під час якої на її території перебувало багато різних народів, частина з яких мали власні держави в певний час. В даному контексті постає питання осмислення тої спадщини, яку залишили нам ці народи і держави. Серед них такі держави, як Кримське ханство та Османська імперія. Одним з важливих, якщо не засадничим чинником існування цих держав був релігійний чинник, а саме іслам. Ісламський світ значно відрізнявся від християнських традицій і створив на території Українського Причорномор'я специфічні умови існування народів на межі різних цивілізаційних культур. Кримське ханство і Османська імперія відігравали одну з провідних ролей в історичному процесі України протягом XV–початку XIX ст., тому вивчення даної теми дозволяє ширше та ґрунтовніше дослідити курси історії України та всесвітньої історії.</p> <p>Курс «Історія ісламського світу Українського Причорномор'я. XV – початку XIX ст.» <b>ставить за мету</b> вивчити проблеми появи, становлення та розвитку Кримського ханства та Османської імперії, а отже ісламського світу на території сучасних українських земель.</p> <p>Виходячи з мети ставляться <b>наступні завдання:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- опрацювати основну джерельну базу та проаналізувати історіографію теми;</li> <li>- з'ясувати історію виникнення Кримського ханства і появи на території Українського Причорномор'я Османської імперії;</li> <li>- розкрити основні етапи розвитку цих держав на території сучасних українських земель;</li> <li>- схарактеризувати роль ісламу в організаційній структурі суспільства та політиці держав;</li> <li>- визначити основні моменти історії народів, які проживали у цих державах, вплив їх культури на навколишні народи та землі;</li> <li>- визначити роль та значення історії зазначених держав для сучасних історичних реалій в Україні.</li> </ul> <p>Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і поділяється на два змістові модулі:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поява, формування та період розквіту ісламських держав в Українському Причорномор'ї. XV – початок XVIII ст.</li> <li>2. Період занепаду та мінімізування ісламського світу в Українському Причорномор'ї.</li> </ol>



<p><b>Економічна історія України в світових процесах IX – XX ст.</b></p> <p><a href="https://www.facebook.com/watch/?v=597602531708543">https://www.facebook.com/watch/?v=597602531708543</a></p>	<p><b>проф. Гончарук Т.Г.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/734-honcharuk">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/734-honcharuk</a></p>	<p>XVIII – початок XIX ст.</p> <p>Метою даного курсу є надання здобувачам спеціалізації “Історія України” можливості глибше розглянути питання економічного розвитку України у різні періоди її минулого і доповнити, таким чином, конкретно-історичні знання, що були ними отримані з загального курсу вітчизняної історії. Загальний огляд минулого української економіки, як окремого аспекту історії України дозволяє здобувачам краще зрозуміти багатовіковий процес розвитку українського господарства, проаналізувати в історичній перспективі його закономірності та тенденції. Завдання курсу: забезпечити сприяння кращому розумінню здобувачами спеціалізації інших аспектів історії України (соціального, політичного, культурного та ін.), які відчували на собі вплив економічних чинників.</p> <p>Водночас, оскільки, – спеціальної дисципліни, що займає певне місце в системі економічних наук, економічна історія України виконує функції граничної дисципліни і її вивчення дозволяє визначити взаємозв’язки між вітчизняною історією та економічною наукою.</p> <p>Зміст курсу складається з трьох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Економічна історія України IX – першої половини XVII ст. в контексті розвитку європейської економіки</li> <li>2. Економіка України у модернізаційних процесах Нової доби (друга половина XVII – початок XX ст.)</li> <li>3. Економіка України у XX ст. під впливом зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних факторів.</li> </ol>
<p><b>Українська Одеса у другій половині XIX - на початку XX ст.: осередки та діячі</b></p>	<p><b>доц. Синявська О.О.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/742-syniavska">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/742-syniavska</a></p>	<p>Що вам відомо про українських діячів Одеси? Де знаходилася перша «Просвіта» в межах Наддніпрянської України? Чи багато ви знаєте про осередки української еліти в Одесі на поч. XX ст.? Чи можете назвати прізвища одеситів, які були провідниками українського національного руху в революційний період? Впевнена, що навіть при ствердній відповіді на ці запитання, вам буде цікаво вивчати курс «Українська Одеса у II половині XIX – на початку XX ст.: осередки та діячі»!</p> <p>Друга половина XIX – початок XX ст. – період активного розвитку українського національного руху, під час якого відбувся перехід від культурницького, організаційного етапу до політичної стадії. Політика імперської росії у цей період була націлена на заперечення існування українства та знищення української культури. На початку XX століття Одеса, як найбільше торговельно-промислове місто на півдні України, стала великим центром культурних, економічних і соціальних подій. У цей період в Одесі активно діяла Українська Громада, була заснована перша в межах Наддніпрянської України Українська «Просвіта», які намагались зберегти та розвинути свою культурну ідентичність під впливом різних внутрішніх та зовнішніх чинників. Одеські українські осередки в цей період виступали як центри об'єднання та підтримки українців у місті.</p>



		<p>Українські діячі Одеси – Михайло Комаров, Юхим Фесенко, Іван та Юрій Липи, Іван Луценко, Сергій Шелухин та інші – проводили не лише культурницьку роботу для збереження мови, культури і традицій, а і стали активними діячами українського політичного руху.</p> <p>У програмі навчальної дисципліни передбачено два змістовних модулі:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Формування та діяльність осередків українського національного руху в Одесі.</li> <li>2. Визначні діячі української Одеси та їх роль у реалізації національної ідеї.</li> </ol> <p>В рамках вивчення курсу передбачається:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>3) проведення квесту «Пам'ятні місця українського національного руху в Одесі»;</li> <li>4) розробка та проведення здобувачами екскурсії «Українська Одеса початку ХХ ст.»</li> </ol> <p>Список літератури, перелік контрольних питань, інформація щодо практичних занять, форм і методів оцінювання будуть розміщені в силабусі та робочій програмі навчальної дисципліни.</p>
<p><b>Історія преси в Україні (кінець ХVІІІ – початок ХХІ ст.)</b></p>	<p>доц. Левченко Г.С.  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/736-levchenko">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/736-levchenko</a></p>	<p>Курс присвячений виникненню та розвитку періодичної преси в межах сучасної України від кінця ХVІІІ ст. до сьогодення.</p> <p><b>Мета</b> викладання курсу – дати здобувачам загальне уявлення про обставини заснування та функціонування періодичних видань в українських землях, забезпечити засвоєння ними основних етапів генези преси та її типологічних ознак, а також допомогти їм у систематизації історичних знань про основні тенденції розвитку періодики в Україні.</p> <p>Враховуючи зміст мети курсу ставляться наступні <b>завдання</b>: вивчити основні етапи розвитку української журналістики, познайомитись із репертуаром, видовими особливостями української преси; прослідкувати виникнення та розвиток періодичних видань, їх трансформацію та еволюцію, охарактеризувати урядову політику стосовно періодики у різні періоди історії України; з'ясувати особливості розвитку періодики в різні історичні часи; формування системи понятійного апарату; виявлення спільного і відмінного в розвитку української періодики на різних землях; знайомство з наявною джерельною та історіографічною базою для вивчення особливостей розвитку української періодики.</p> <p>Програма курсу складається з двох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Становлення та розвиток періодики на теренах України (кінець ХVІІІ – початок ХХ ст.).</li> <li>2. Періодична преса у новітній час.</li> </ol> <p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Левченко, Г. С. Історія преси в Україні (кінець ХVІІІ – початок ХХІ ст.) : метод. рек. до спец. курсу для студентів спец. 032 “Історія та археологія” першого (бакалавр.) рівня вищої освіти. Одеса : Одеський нац. ун-т, 2019. 40 с. URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/22402">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/22402</a></p>
<p><b>Історія освіти і</b></p>	<p>доц. Синявська О.О.</p>	<p>Яким було справжнє прізвище науковця з українських земель, що у ХV ст. став ректором</p>

<p>науки в Україні: національний формат та європейський контекст</p>	<p><a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/742-syniavska">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/742-syniavska</a></p>	<p>всесвітньо відомого Болонського університету? Де і коли було відкрито перший заклад вищої освіти в Україні? Яке місто є батьківщиною кінематографа – Париж чи Одеса? Чому жінки не мали змоги отримати університетську освіту в межах російської імперії у XIX ст? <i>Вам цікаво?</i></p> <p>Тоді пропоную записатися на курс «Історія освіти та науки в Україні: національний формат та європейський контекст»!</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Традиції освіти та наукових знань у домодерний період.</li> <li>2. Трансформації в системі освіти та наукові досягнення у XIX – на початку XXI ст.</li> </ol> <p>Мета викладання навчальної дисципліни – дослідити розвиток освіти і науки в Україні в загальноєвропейському контексті, розкрити становлення національної системи освіти та наукових закладів.</p> <p>У процесі вивчення курсу здобувачі будуть мати можливість проаналізувати важливі суспільно-політичні події минулого України на тлі європейської історії та їх вплив на розвиток освіти і науки, прослідкувати виникнення та розвиток освітніх і наукових закладів, їх трансформацію та еволюцію, охарактеризувати урядову політику стосовно освіти і науки в різні періоди історії України, з'ясувати які фактори визначали напрями розвитку освіти та наукових досліджень. Родзинкою курсу є ознайомлення з біографіями видатних освітян та науковців, які стали відомі завдяки своїй діяльності в Україні та світі.</p> <p>Список літератури, перелік контрольних питань, інформація щодо практичних занять, форм і методів оцінювання розміщені в силабусі та робочій програмі навчальної дисципліни.</p> <p><b>Методичні рекомендації до курсу:</b> Синявська, О. О. Історія освіти і науки в Україні. Частина I. Традиції освіти та накопичення наукових знань у домодерний період: Навчальний посібник. Одеса : ОНУ, 2022. 160 с. URL: <a href="http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/34438">http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/34438</a></p>
<p>Історія пенітенціарної служби в Україні (XIX – початок XX ст.)</p>	<p>ст. викл. Юраш Є. О. <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/5793-yurash-evgenij-oleksandrovich">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/5793-yurash-evgenij-oleksandrovich</a></p>	<p>Серед актуальних проблем української історичної науки важливе місце посідає розробка питань благодійності та опіки. У XIX ст. для Наддніпрянської України вона базується здебільшого на вивченні благодійних товариств та організацій опіки, що мали різну культурну, освітню, релігійну сфери діяльності. Серед таких товариств особливе місце займало Піклувальне товариство про в'язниці в українських землях XIX ст., яке мало благодійну мету та повинно було займатися господарською діяльністю в'язниць, організацією морального впливу на ув'язнених, сприяти роботі адміністрації в'язниць. Згодом відбулась еволюція в діяльності цього благодійного товариства, воно вже здійснювало контроль над пенітенціарними установами і, навіть, реалізовувало частину їхніх завдань. Проведення реформ сучасної пенітенціарної служби України, приведення її до сучасних європейських стандартів, створення Піклувальних рад при спеціальних виховних установах потребує вивчення історичного досвіду існування та діяльності подібних організацій, зокрема і комітетів Піклувального товариства про в'язниці у XIX –</p>

		<p>початку ХХ ст. Тому <b>метою</b> курсу є вивченні процесу становлення і розвитку пенітенціарної служби в Україні. Мета зумовила наступні <b>завдання</b>: опрацювати історіографію та джерельну базу з курсу; охарактеризувати залучення досвіду європейських та північноамериканських систем для піклування про ув'язнених в Україні; вивчити правові засади діяльності Піклувального товариства про в'язниці в ХІХ ст.; проаналізувати особливості функціонування губернських комітетів Піклувального товариства в Наддніпрянській Україні; вивчити роль Піклувальних комітетів в морально-виховній і просвітницькій діяльності; визначити характерні етапи розвитку благодійності та пенітенціарної системи в ХІХ – початку ХХ ст.</p> <p>Програма навчальної дисципліни має 3 змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Світовий досвід піклування про ув'язнених та його залучення до українських реалій в першій половині ХІХ ст.</li> <li>2. Правові засади та етапи діяльності Піклувальних товариств про в'язниці в українських землях у ХІХ – початку ХХ ст.</li> <li>3. Особливості функціонування губернських комітетів Піклувального товариства в Наддніпрянській Україні.</li> </ol>
<b>IV курс</b>		
<p><b>Політичні діячі України ХХ ст.</b></p>	<p><b>проф. Вінцовський Т. С.</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/733-vintskovsky">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/733-vintskovsky</a></p>	<p>Вибіркова навчальна дисципліна згідно освітньої програми спеціальності «Історія та археологія» читається на четвертому курсі історичного факультету у межах сьомого семестру для здобувачів денної форми навчання. Зміст програми курсу передбачає володіння здобувачами знаннями із загального курсу історії України, історіографії та джерелознавства історії України, комплексу міждисциплінарних знань у межах гуманітаристики. Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Політичні діячі України у період Першої світової війни, революцій та комуністичної модернізації.</li> <li>2. Державні та політичні діячі в умовах формування тоталітарного режиму та посттоталітарних трансформацій.</li> </ol> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є історична біографістика, вивчення формування особистості в умовах суспільно-політичної дійсності Російської та Австро-Угорської імперій, СРСР, другої Речі Посполитої, вплив родинного, освітнього, інтелектуального середовища на кристалізацію ідеологічних пріоритетів індивідуума.</p> <p>Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення особливостей політичної боротьби в Україні у ХХ ст., партійного будівництва, релігійного життя на прикладі особистісного чинника, формування рефлексії на події з погляду мікроісторії. Адже біоісторичні студії є невід'ємною частиною професійної підготовки здобувачів-істориків і відповідають сучасним тенденціям у розвитку історичної науки, які визначаються дефініцією глобальна мікроісторія. У свою чергу, зазначене поняття виникло в контексті</p>

		<p>теоретичних пошуків у річищі «нової глобальної історії». Як зазначають провідні фахівці в окресленій галузі знань, саме в історії індивідів можна відшукати визначальний зв'язок між мікро- та макросвітом в їх історичному вимірі, «олюднити» глобальну історію. Біографічна історія як акцентує на індивідуальному, відтак унікальному в конкретних людських долях, так і зорієнтована на виявлення певного спектру можливостей, якими володіє індивід у рамках даного культурно-історичного контексту.</p>
<p><b>Військова історія України: події, постаті та меморіалізація.</b></p>	<p><b>проф. Бачинська О.А.,</b>  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska</a></p>	<p>Територія України дуже часто під час історичного процесу ставала територією різних військових подій: війн, повстань, революцій тощо. І сьогодні ми теж є учасниками і свідками російсько-української війни, в яку постопоово втягуються більшість країн Європи та світу. В даному контексті постає питання вивчення та осмислення тої військової складової, яку має наша держава, перемог, героїчних постатей та їхньої меморіалізації. Військова історія, як галузь історичної науки, вивчає причини, хід, рушійні сили і наслідки збройних конфліктів, війн, воєнне мистецтво, структуру збройних сил тощо. <i>Предметом</i> вивчення дисципліни є: формування армії та діяльність найвидатніших українських військових керівників з найдавніших часів до наших днів, основні бойові операції на території України та фрагменти побутової історія під час війн, збереження колективної пам'яті про зазначені події. Дисципліна пов'язана з курсами “Історія України”, “Джерелознавство”, “Спеціальні історичні дисципліни”.</p> <p>Курс «Військова історія України: події, постаті та меморіалізація» <b>ставить за мету</b> вивчити проблеми військової історії України, не лише теоретичного, які б вони змогли застосувати в дослідницьких і викладацьких цілях в закладах різного рівня освіти та у громадсько-політичному житті.</p> <p>Виходячи з мети ставляться наступні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. опрацювати основну джерельну базу та проаналізувати історіографію теми;</li> <li>2. ознайомити студентів з основними теоретичними підходами до вивчення військової історії України та Європи;</li> <li>3. з'ясувати періодизацію військової історії України в контексті європейської та світової історії;</li> <li>4. проаналізувати системно фактичний матеріал;</li> <li>5. вивчити діяльність видатних полководців України;</li> <li>6. розглянути окремі питання побутової історії під час війн;</li> <li>7. дослідити питання меморіалізації основних складових військової історії України.</li> </ol> <p>Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і складається з 2 змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Основні питання формування армії та військового мистецтва в українських землях до початку ХХ ст.</li> <li>2. Основні питання формування армії та військового мистецтва в Україні ХХ – першій</li> </ol>

<p><b>Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання в Україні</b></p>	<p>доц. Левченко Г.С.  <a href="https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/736-levchenko">https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/736-levchenko</a></p>	<p>чверті ХХІ ст.</p> <p>Курс «Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання в Україні» є спеціальним курсом для здобувачів 4-го курсу очної та 5-го курсу заочної форми навчання факультету історії та філософії, що навчаються за спеціальністю «Історія та археологія» і мають отримати кваліфікацію «бакалавр». На сучасному етапі розвитку історичної науки особливого значення набуває підготовка здобувачів історичних факультетів не лише з глибокими знаннями усіх періодів історії України і практичними навичками роботи з різними видами історичних джерел, а й отримання ними професійних знань, умінь і навичок, які б допомагали майбутнім фахівцям-історикам адекватно мислити в сучасних соціально-політичних і економічних умовах, самостійно формувати і ставити цілі, вирішувати проблеми, активно діяти, відповідати за свої дії й одержані результати. Питання про природу тоталітаризму не втрачає своєї актуальності й вимагає постійного розгляду з огляду на динаміку розвитку сучасного світу та події війни російської федерації проти України. Необхідність звернення до цієї проблеми обумовлена також тим, що тоталітаризм в принципі не може піти зі світової політичної арени, так як є складовою частиною феномена влади як такої; багато його рис притаманні сучасній політичній реальності. Тоталітарність може проявлятися практично у всіх сферах життя: у системі державного управління, в економіці, культурі, ідеології, соціальній психології тощо, у тому числі в міжособистісних стосунках. Для її подолання необхідне усвідомлення і аналіз цих проявів, формування в суспільстві розуміння самоцінності життя, свободи, унікальності будь-якої особистості, відмова від офіційної ідеології, догматики однаковості, парадигм «панування – підлеглість», «свій – чужий», постійного пошуку ворога та створення його образу.</p> <p><b>Мета</b> спецкурсу зумовлена як суто науковими так і суспільно-політичними завданнями. З висоти ХХІ століття людство дедалі пильніше оглядає й осмислює події, що відбулися в ХХ столітті, оцінює їх повчальні уроки. Спираючись на досвід минулого, воно шукає відповідей на болючі проблеми й намагається визначити оптимальні шляхи розв'язання насущних завдань сьогодні.</p> <p><b>Завдання</b> дисципліни полягає в підвищенні професійної підготовки здобувачів-істориків, тому вивчення даного спецкурсу дозволить ширше та ґрунтовніше дослідити історію України ХХ ст., комплексно вивчити проблеми виникнення, становлення, функціонування та впливу тоталітаризму на всі сфери суспільного життя.</p> <p>При вивченні спецкурсу ставляться наступні задачі:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>— опрацювати основну джерельну базу та проаналізувати історіографію теми;</li> <li>— виявити типологічні риси тоталітарної системи в аспекті історичної науки, а також інших наук: соціологія, політологія, міжнародні відносини, філософія;</li> </ul>
---	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> <li>— охарактеризувати основні прояви тоталітарності в Україні у різні періоди їхнього існування;</li> <li>— проаналізувати ідеологічні засади та механізми масових репресій як постійної складової тоталітарного режиму та феномен голокосту;</li> <li>— розглянути історію репресій в Україні та на Одещині та різні категорії репресованих;</li> <li>— розглянути результати досліджень своєрідності радянської системи та її еволюції, специфіки проявів та розвитку тоталітарності в Україні у XX столітті;</li> <li>— виділити типологічні риси тоталітарної системи, що проявляються у різних сферах: історія, політика, соціум, міжнародні відносини; провести дослідження цих проявів на матеріалі історії Одещини;</li> <li>— виявити та проаналізувати сучасні прояви тоталітарності на пострадянському просторі, які з них притаманні Україні;</li> <li>— проаналізувати досвід пост-тоталітарних держав, щодо подолання наслідків тоталітарного минулого;</li> <li>— проаналізувати особливості дисидентського руху в Україні та його досвід протистояння тоталітарному режиму;</li> <li>— схарактеризувати діяльність найвідоміших представників, визначити роль і значення дисидентського руху в історії України: політичній, культурній і соціальній сферах.</li> <li>— дослідити шляхи подолання наслідків тоталітарного минулого та методи протидії проявам тоталітарності у сучасному суспільстві;</li> <li>— дослідити шляхи формування громадянського суспільства та правої держави в Україні.</li> </ul> <p>Під час лекцій здобувачі повинні оволодіти навичками роботи з історичними джерелами і науковою літературою, систематизації і компаративного аналізу історичного матеріалу.</p> <p>Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і складається з 2 змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Теоретичні та типологічні аспекти тоталітарної системи в Україні у першій половині XX століття.</li> <li>2. Еволюція тоталітарного режиму в другій половині XX століття. Проблеми посттоталітарного суспільства.</li> </ol>
--	--	--